การสร้างคำในภาษาไทย :
คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ

บรรยายโดย ... ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปาลิตา ผลประดับเพ็ชร์

PRETEST

เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย :

คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ

ให้ใส่เครื่องหมาย

✓ x

หน้าข้อ

.....1. **"อักษร"** เป็นคำประสม

.....2. **"เครื่องหมาย"** เป็นคำซ้อน

.....3. **"ปัญญา"** เป็นคำมูล

.....4. คำว่า "**จะจะ**" เช่น "เห็น จะ ๆ" ใส่ไม้ยมกได้

.....5. คำว่า "**นานา**" เช่น "ต่าง ๆ นา ๆ" ใส่ไม้ยมกได้

.....6. "**น้ำผึ้ง น้ำหวาน น้ำค้าง**" เป็นคำประสมทั้งหมด

.....7."**ชำรุด ชำนาญ ชำกิ่ง**" เป็นคำประสมทั้งหมด

.....8. "**ระลึก**" เป็นคำประสม

.....9. "**พี่ป้าน้าอา**" เป็นคำซ้อน

.....10. **"เหตุผล"** เป็นคำมูล

นาฬิกา

/na: li ka:/

รถบรรทุก

/rót ban thúk/

น้ำส้ม

/ná:m sôm/

หอประชุม

/hɔ̌: pra chum/

แก้วน้ำ

/kêw náːm/

หนังสือ

/năŋ sɯ̌ː/

คนไข้

/khon khâj/

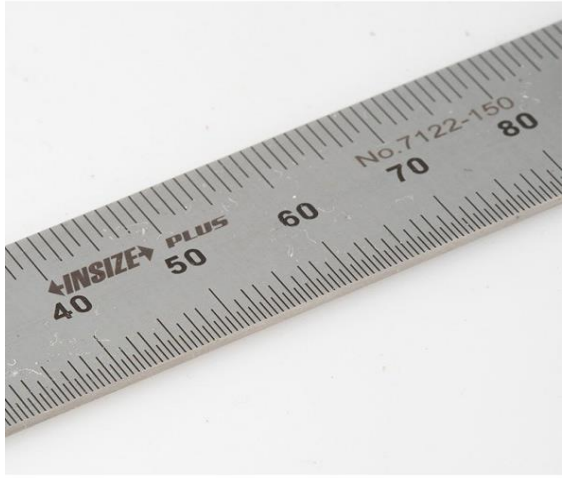

ไม้บรรทัด

/máːj ban thát/

ภูเขา

/phuː khǎw/

น้ำผึ้ง

/náːm phûŋ/

ดอกไม้

/dɔ̀ːk máːj/

อากาศ

/ʔaː kàːt/

เพาะชำ

/phɔ́ʔ cham/

ชำนาญ

/cham naːn/

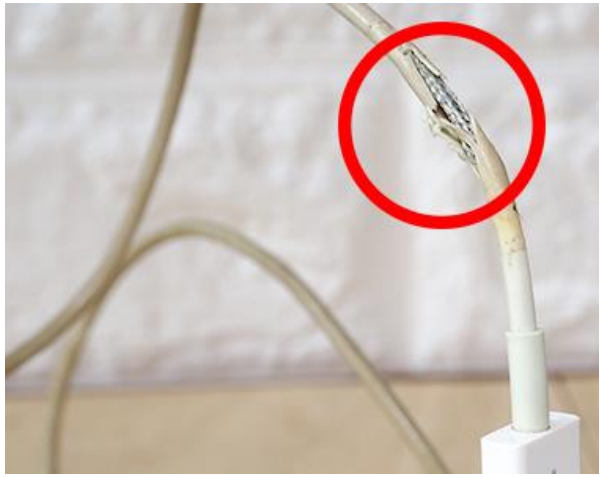

ชำรุด

/cham rút/

ชำระ

/cham ráʔ/

คำมูล

นาฬิกา

/na: li ka:/

ชำระ

/cham rá?/

หนังสือ

/năŋ sɯ̌:/

ชำนาญ

/cham na:n/

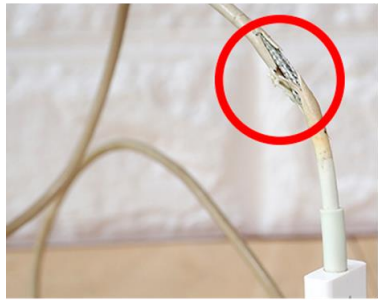

ชำรุด

/cham rút/

อากาศ

/ʔa: kà:t/

TOPIC

- การสร้างคำในภาษาไทย

- คำประสม
- คำซ้อน
- คำซ้ำ

คำมูล

หน่วยทางภาษาที่เล็กที่สุดมีความหมาย ไม่สามารถแยกออกเป็นหน่วยที่เล็กลงที่มีความหมายได้ จะมีกี่พยางค์ก็ได้

คำอื่น ๆ : ***หน่วยคำ*** , *morpheme*

คำมูล

- มีความหมาย
- มีกี่พยางค์ก็ได้
- เป็นหน่วยทางภาษาที่เล็กที่สุด ไม่สามารถแยกออกเป็นหน่วยที่เล็กลงที่มีความหมายได้อีก
- อาจประกอบด้วยพยางค์ที่มีรูปเหมือนกับคำที่มีความหมาย แต่ไม่นับว่าพยางค์เหล่านั้นเป็นหน่วยทางภาษาที่มีความหมาย

อา

/ʔaː/

อาศัย

/ ʔaː săj/

อาชีวะ

/ ʔaː chiː wáʔ/

คำมูล

- มีความหมาย
- มีกี่พยางค์ก็ได้
- เป็นหน่วยทางภาษาที่เล็กที่สุด ไม่สามารถแยกออกเป็นหน่วยที่เล็กลงที่มีความหมายได้อีก
- อาจประกอบด้วยพยางค์ที่มีรูปเหมือนกับคำที่มีความหมาย แต่ไม่นับว่าพยางค์เหล่านั้นเป็นหน่วยทางภาษาที่มีความหมาย

อาการ
/ʔaː kaːn/

อายุ
/ ʔaː júʔ/

อาหาร
/ ʔaː hǎːn/

คำมูล

- มีความหมาย
- มีกี่พยางค์ก็ได้
- เป็นหน่วยทางภาษาที่เล็กที่สุด ไม่สามารถแยกออกเป็นหน่วยที่เล็กลงที่มีความหมายได้อีก
- อาจประกอบด้วยพยางค์ที่มีรูปเหมือนกับคำที่มีความหมาย แต่ไม่นับว่าพยางค์เหล่านั้นเป็นหน่วยทางภาษาที่มีความหมาย

คำใดไม่ใช่คำมูล

ลุ

/lúʔ/

ละ

/ láʔ/

ลึ

/ lɯ́ʔ/

คำมูล

- มีความหมาย
- มีกี่พยางค์ก็ได้
- เป็นหน่วยทางภาษาที่เล็กที่สุด ไม่สามารถแยกออกเป็นหน่วยที่เล็กลง ที่มีความหมายได้อีก
- อาจประกอบด้วยพยางค์ที่มีรูปเหมือนกับคำที่มีความหมาย แต่ไม่นับว่าพยางค์เหล่านั้นเป็นหน่วยทางภาษาที่มีความหมาย

คำใดไม่ใช่คำมูล

มะละกอ /*ma la* kɔː/	วิชา /wí chaː/	อารมณ์ /ʔaː rom/
อันตราย /ʔan *ta* raːj/	บริสุทธิ์ /bɔː *ri* sùt/	กระดาษ /krà dàːt/
X วันหยุด /wan jùt/	คณะ /*kha* náʔ/	ชีวิต /chiː wít/

คำมูล

- มีความหมาย
- มีกี่พยางค์ก็ได้
- เป็นหน่วยทางภาษาที่เล็กที่สุด ไม่สามารถแยกออกเป็นหน่วยที่เล็กลงที่มีความหมายได้อีก
- อาจประกอบด้วยพยางค์ที่มีรูปเหมือนกับคำที่มีความหมาย แต่ไม่นับว่าพยางค์เหล่านั้นเป็นหน่วยทางภาษาที่มีความหมาย

คำใดไม่ใช่คำมูล

บันทึก	กะลา	อารมณ์
บันดาล	เวลา	อาถรรพณ์
บรรยาย	ลาตาย X	ชีวิต

ชาไทย

/cha: thaj/

อาชา

/ʔa: cha:/

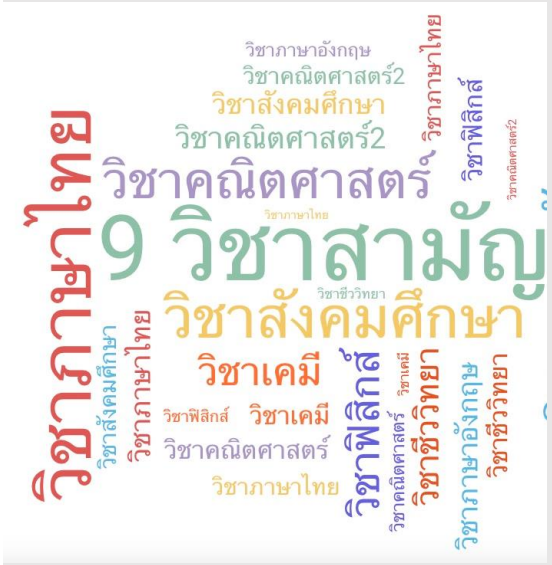

วิชา

/wí cha: /

ชาตะ

/cha: tàʔ/

คำประสม

คำที่เกิดจากการนำ**คำมูลอย่างน้อย ๒ หน่วยคำมารวมกัน** โดยที่คำมูลเหล่านั้นเป็นคำที่มีความหมายต่างกัน เมื่อนำมารวมกันเกิดเป็นคำที่มีความหมายใหม่ หรือมีเค้าความหมายเดิม

คำอื่น ๆ : ***คำผสม***

นอก	เวลา	>>	นอกเวลา
ส่วง	เวลา	>>	ส่วงเวลา

บ้าน	นอก	>>	บ้านนอก
	เช่า	>>	บ้านเช่า
	คนไร้	>>	คนไร้บ้าน
	ผีสิง	>>	บ้านผีสิง

ใจ

ได้ >> ได้ใจ

ดำ >> ใจดำ

อ่อน >> ใจอ่อน

ง่าย >> ใจง่าย

น้ำ

นิ่ง >> น้ำนิ่ง

เชี่ยว >> เชี่ยว

หน้า >> นำหน้า

ตาม >> ตามน้ำ

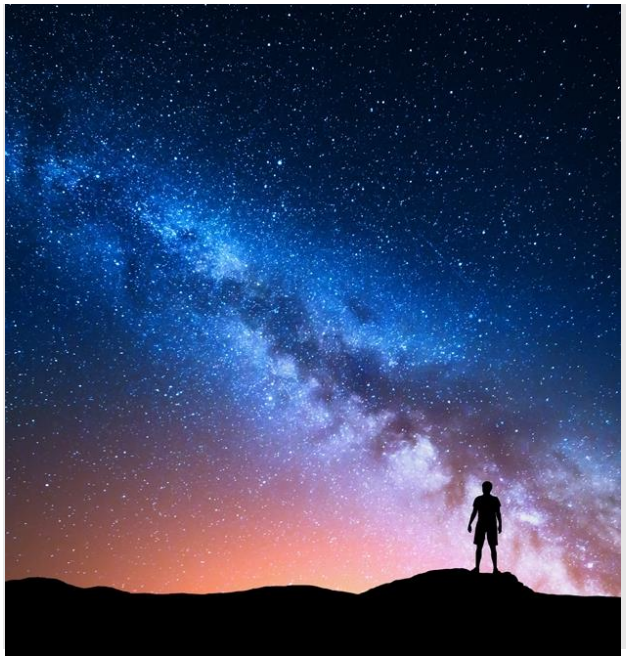

ดวงดาว

/duaŋ da:w/

เลือกตั้ง

/lɯ̂ak tâŋ/

ตายโหง

/ta:j hǒ:ŋ/

เสื้อเชิ้ต

/sɯ̂a chɤ́:t/

คำใดเป็นคำประสม

คลองขุด

/khlɔ:ŋ khùt/

รื้อถอน

/rɯ́: thɔ̌:n/

ปลูกฝัง

/plù:k făŋ/

เบื่อหน่าย

/bɯà nà:j/

คำซ้อน

คำที่เกิดจากการนำเอาคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไปมาประกอบเข้าด้วยกัน โดยที่คำที่นำมาประกอบกันนั้นมี**ความหมายคล้ายกัน เกี่ยวข้องกัน ไปในทำนองเดียวกัน หรือมีความหมายตรงข้ามกัน**

นุ่มนิ่ม

/nûm nîm/

ร้ายกาจ

/rá:j kà:t/

หนวดเครา

/nùat khraw/

ประเทศชาติ

/*pra* thê:t châ:t/

ผิดถูก

/phìt thù:k

ยากง่าย

/jâ:k ŋâ:j/

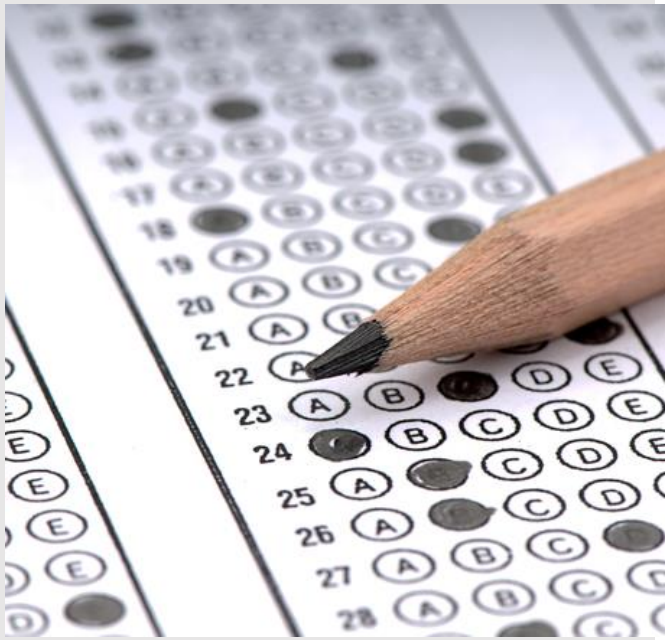

เหตุผล

/hè:t pȟon/

เท็จจริง

/thét ciŋ/

ถ้วยชาม

/thûaj cha:m/

หน้าตา

/nâ: ta:/

พี่น้อง

/phî: nó:ŋ/

ผ้าเมีย

/phŭa mia/

คำซ้ำ

คำซ้ำ คือ การนำคำมูลคำเดียวกันมาซ้ำกัน ๒ คำ โดยที่คำหลังใช้เครื่องหมายไม้ยมก (ๆ) แทน

ลักษณะของคำซ้ำ

- คำที่นำมาประกอบกันเป็นคำคำเดียวกัน คำที่สองใช้ไม้ยมก (ๆ) เขียนแทน
- จำนวนคำในคำซ้ำอาจมีได้มากกว่า 2 พยางค์
- คำที่นำมาซ้ำเป็นคำชนิดต่าง ๆ หลายชนิด
- คำบางคำมีรูปซ้ำกันแต่ไม่ใช่คำซ้ำ เช่น **นานา จะจะ**
- มีความหมายเป็นพหูพจน์

ความหมายของคำซ้ำ

- เน้นน้ำหนักความหมายของคำเดิม
- มีความหมายไม่เจาะจง
- มีความหมายแยกส่วน
- ลดน้ำหนักความหมายของคำเดิม
- มีความหมายว่าทำกริยานั้น ๆ สลับไปมา
- มีความหมายว่าทำกริยาอย่างต่อเนื่อง
- เป็นสำนวน

ไหน ๆ

๑) มีความหมายไม่เจาะจง

๒) มีความหมายเป็นสำนวน

ที่**ไหน ๆ** ฉันก็นอนได้

ไหน ๆ ก็ซื้อมาแล้ว กิน ๆ ไปเถอะ

แดง ๆ

๑) เน้นน้ำหนักความหมายของคำเดิม เข้าใส่เสื้อสีออก**แดง ๆ** หน่อย

๒) ลดน้ำหนักความหมายของคำเดิม น่าจะลงสีตรงนี้ให้มัน**แดง ๆ** ขึ้นอีก

ดี ๆ

๑) เน้นน้ำหนักความหมายของคำเดิม

๒) มีความหมายเป็นสำนวน

คุณย่าเดิน**ดี ๆ** นะคะ เดี๋ยวล้ม

อยู่**ดี ๆ** ก็เข้ามา แล้วก็ลากันง่าย ๆ

ทำ ๆ

๑) มีความหมายว่าทำกริยาอย่างต่อเนื่อง

๒) ลดน้ำหนักความหมายของคำเดิม

ขณะที่กำลัง**ทำ ๆ** อยู่ ไฟก็ดับ

ทำ ๆ ให้มันเสร็จ ๆ ไป

ไป ๆ มา ๆ

๑) มีความหมายว่าทำกริยาอย่างต่อเนื่อง เขา**ไป ๆ มา ๆ** กรุงเทพ-เพชรบุรี

๒) มีความหมายเป็นสำนวน **ไป ๆ มา ๆ** เขาได้มาอยู่บุรีรัมย์

สรุป

การสร้างคำในภาษาไทยมีหลายชนิด ทั้งการประสมคำ การซ้อนคำ การซ้ำคำ แต่ละชนิดก็มีลักษณะสำคัญแตกต่างกันไป แต่ที่เหมือนกันสิ่งหนึ่งคือ ล้วนเกิดจากการนำคำมูลมาประกอบกัน เพราะฉะนั้น ควรทำความเข้าใจกับ **“คำมูล”** ให้กระจ่างเสียก่อน จึงจะเรียนรู้การสร้างคำได้เข้าใจง่ายขึ้น

ทบทวน

การสร้างคำในภาษาไทย :

คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ

คำต่อไปนี้เป็นคำประเภทใด

กุญแจ
ประตู
ประตูไม้
นกนางแอ่น
ไม้กวาด
ผิดชอบชั่วดี
จดจำ
แก่ชรา
แก้วน้ำ
แก้วแหวนเงินทอง
ตลิ่ง
นานา
เพื่อนบ้าน
เก่าแก่
ธุระ
ผ้าม่าน
วิทยุ
สะอาด
ร้อนแรง
ปากกา
กระดาษ

ปริศนาคำทาย : คำประสม

สักวาแก้ไขให้สำเร็จ

เครื่องปรุงเด็ดรสเค็มจากการหมัก (น้ำปลา)

ช่วยเยียวยาผู้ป่วยไข้ที่เพลียนัก (น้ำเกลือ)

สูญเสียหนักไหลหลั่งพรั่งพรูมา (น้ำตา)

สรรพคุณหวานชุ่มหวัดบรรเทา (น้ำผึ้ง)

แม่คั้นเอาจากอกอุ่นทรงคุณค่า (น้ำนม)

ต้องใส่ลงในกระทะก่อนทอดปลา (น้ำมัน)

มีสีสันนานาน่าดื่มเอย (น้ำหวาน)

POST TEST

เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย :

คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ

ให้ใส่เครื่องหมาย

✓ x

หน้าข้อ

x .....1. **"อักษร"** เป็นคำประสม

x .....2. **"เครื่องหมาย"** เป็นคำซ้อน

✓ .....3. **"ปัญญา"** เป็นคำมูล

x .....4. คำว่า "**จะจะ**" เช่น "เห็น จะ ๆ" ใส่ไม้ยมกได้

x .....5. คำว่า "**นานา**" เช่น "ต่าง ๆ นา ๆ" ใส่ไม้ยมกได้

✓ .....6. "**น้ำผึ้ง น้ำหวาน น้ำค้าง**" เป็นคำประสมทั้งหมด

x ....7."**ชำรุด ชำนาญ ชำกิ่ง**" เป็นคำประสมทั้งหมด

x ....8. **"ระลึก"** เป็นคำประสม

✓ .....9. "**พี่ป้าน้าอา**" เป็นคำซ้อน

x .....10. **"เหตุผล"** เป็นคำมูล

จบการบรรยาย

การสร้างคำในภาษาไทย :
คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ

บรรยายโดย ... ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปาลิตา ผลประดับเพ็ชร์